

як одним з головних цільових орієнтирів соціально-економічного розвитку та інтегральної конкурентоспроможності регіону.

Бібліографія

1. Ретунських В.В. Теоретичні підходи до дослідження тіньового сектора економіки: регіональний аспект // Вісник ЧДЕІ «Регіональна економіка». – № 6 (2). – 2010. – С.56-63.

2. Стратегія та механізми зміцнення просторово-структурної конкурентоспроможності регіону : Монографія / За ред. А. І. Мокія, Т. Г. Васильціва. – Львів: Ліга Прес, 2010. – 488 с.

Оксана АПОСТОЛЮК

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ЗБАЛАНСУВАННЯ ПРАВ І ОБОВ'ЯЗКІВ УЧАСНИКІВ РИНКУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Формування конкурентного середовища на ринку ЖКП передбачає вироблення цілісного комплексу заходів, спрямованих на демонополізацію галузі та впровадження ринкових механізмів функціонування даного сегменту ринку. Реалізація таких заходів має здійснюватися на чітко визначених цілях і механізмах реформування ЖКГ, державній політиці підвищення його інвестиційної привабливості, механізмах фінансового оздоровлення галузі. На сьогодні обмежена конкуренція на ринку ЖКП і недосконалість системи регулювання природних монополій є причинами низької якості ЖКП, кризового фінансового стану суб'єктів даного ринку, технічної і технологічної відсталості в наданні ЖКП споживачам. Зазначене обумовлює необхідність розроблення відповідної державної політики розвитку конкурентного середовища на ринку ЖКП, яка б визначала пріоритетні засади державного сприяння розвитку конкуренції та підвищення конкурентоспроможності суб'єктів ЖКГ, а також передбачала конкретні механізми розв'язання існуючих проблем функціонування галузі. Така політика має включати три ключових напрями: 1) підтримку конкурентного середовища на ринку ЖКП; 2) регулювання розвитку природних монополій; 3) підвищення конкурентоспроможності суб'єктів діяльності на ринку ЖКП.

Сучасний ринок ЖКП в Україні по суті є квазіринком, неспроможним забезпечити ефективне функціонування ринкових механізмів, а саме, рівноважних попиту, пропозиції, ціни, конкуренції. Реалізація цих принципів можлива лише за умови збалансування та взаємоузгодження

дій, прав та обов'язків учасників ринку ЖКП, зокрема, органів влади, представників бізнесу, громадськості. Тобто, спільні дії суб'єктів щодо формування конкурентного середовища на ринку ЖКП, дозволять створити умови, за яких підприємства, які здійснюють свою діяльність на даному сегменті ринку, конкуруючи між собою, будуть прагнути ефективно надавати споживачам в повному обсязі і високої якості послуги за безпосереднім громадським контролем за процесами надання таких послуг та державним сприянням і підтримкою конкурентних дій. Визначені в процесі дослідження впливи всіх учасників ринку ЖКП на його розвиток, існуючі проблеми ефективного функціонування даного ринку, а також узагальнення досліджень провідних науковців в цій галузі, дозволили змоделювати процес збалансування та взаємоузгодження інтересів таких учасників щодо розвитку і підтримки конкуренції на ринку ЖКП (див. рис. 1.).

Збалансування взаємоузгоджених дій, прав і обов'язків учасників ринку ЖКП забезпечить ефективне використання його потенціалу в напрямі розвитку конкурентного середовища на даному сегменті ринку, а саме дозволить створити передумови для підтримки конкуренції. Можна стверджувати, що за нинішніх умов спостерігається не позитивний вплив суб'єктів ринку на процес розвитку конкуренції, а частіше їх бездіяльність, яка обумовлена низкою об'єктивних причин. Зокрема, для представників бізнесу існує великий ризик вкладання інвестицій у розвиток комунальних підприємств, оскільки за умов фінансової кризи, недосконалого законодавства, вони ризикують втратити кошти і доходи.

Дана ситуація ускладнюється неможливістю отримати довгострокові кредити, непослідовністю системи державного реформування ЖКГ, проблемами неефективного ціноутворення на ЖКП.

Щодо споживачів послуг, то тут спостерігається ситуація, за якої вони не достатньо проінформовані про можливий вплив на позитивні зміни на даному ринку, мають низьку платоспроможність, незадоволені якістю послуг; є пасивними та непрофесійними в управлінні громадськими об'єднаннями власників житла. Роль органів влади у процесах формування і підтримки конкурентного середовища на ринку ЖКП є визначальною, проте вони виявляють пасивність у проведенні реформ в галузі і небажання нести відповідальність перед представниками бізнесу і громадськості за свої дії. Тобто, основною проблемою, що гальмує розвиток конкуренції на ринку ЖКП є недовіра і незбалансованість інтересів органів влади – громадськості – представників бізнесу.

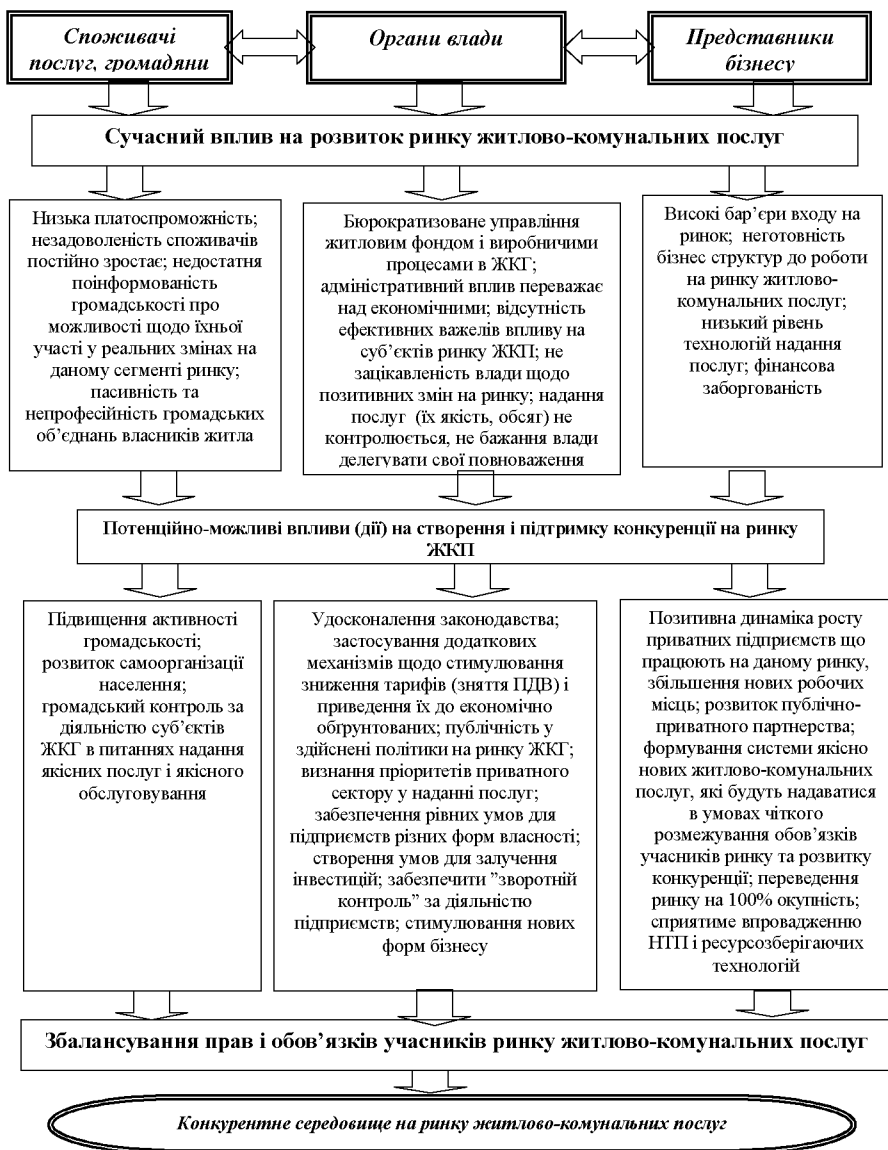

Рис. 1. Процес взаємоузгодження дій, прав та обов'язків учасників ринку ЖКП в напрямі формування та підтримки конкурентного середовища

Специфіка функціонування сучасного ринку ЖКП стримує розвиток конкуренції. Однак необґрунтованою є ситуація, за якої цілий спектр

послуг, що не мають жодного відношення до монополізованого сегменту, на практиці монополізовані. Так, стримуючими чинниками формування конкурентного середовища на ринку житлових послуг, який відноситься до конкурентного сегменту, є незавершеність механізмів передачі житла у власність; відсутність процедур передачі у власність місць загального користування; несформована дієва система обслуговування житлового фонду та його управління.

Існуюча модель приватизації житла, а саме коли був створений ринок вторинного житла, не сприяла формуванню ринку ЖКП і не вплинула на удосконалення механізмів управління у ЖКГ. Одночасно органи державного управління гальмують входження на ринок представників бізнесу та можливості громадськості здійснювати контроль.

Відсутність дієвих механізмів підтримки конкуренції на даному ринку, проявляється перш за все, в нераціональному розподілі прав і обов'язків між суб'єктами ринкових відносин у даній сфері, низькому рівні участі представників бізнесу в управлінні та обслуговуванні житлового фонду та забезпеченні споживачів якісними ЖКП. Тому потенційно-можливими впливами учасників ринку на формування конкурентного середовища, на наш погляд, можуть стати: підвищення активності громадськості та розвиток самоорганізації населення; забезпечення публічності у здійсненні політики на ринку ЖКГ; активізація процесів реформування ЖКГ; визначення пріоритетів залучення приватного сектору у наданні послуг; забезпечення рівних умов для підприємств різних форм власності; створення умов для залучення інвестицій в сектор ЖКГ; стимулювання нових форм бізнесу; розвиток публічно-приватного партнерства у ЖКГ; сприяння впровадженню ресурсо- та енергозберігаючих технологій.

Бібліографія

1. Апостолук О. Основні тенденції розвитку конкурентного середовища на ринку житлово-комунальних послуг / О.Апостолук // Українська наука, минуле, сучасне, майбутнє. – Випуск.16. –Тернопіль, 2011. – С.10–19.
2. Герасимчук З. В. Формування недержавного сектор у житлово-комунального сектору в регіоні: [монографія] / З. В. Герасимчук, Н. В. Хвищун. – Луцьк: Надстир'я, 2007. – 224 с.
3. Качала Т. М. Житлово-комунальне господарство в системі міського комплексу: [монографія] / Т. М. Качала; Черкас. держ. технол. ун-т. – К.:Наук. думка, 2008. – 416 с.